

Відгук отримано
13.05.2024р.
Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.065
доц. пед. наук, профес. І. Хоружий

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.065
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка
доктору педагогічних наук, професору,
завідувачу кафедри освітології та
психолого-педагогічних наук
Факультету педагогічної освіти
Людмилі ХОРУЖІЙ

РЕЦЕНЗІЯ

Смирнкової-Трибульської Євгенії Миколаївни, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри комп'ютерних наук Факультету інформаційних технологій та математики Київського столичного університету імені Бориса Грінченка на дисертацію **Смирнкової Валерії Андріївни «Проектування інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти»**, подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

1. Актуальність дисертаційного дослідження. З огляду на ключові стратегічні тенденції в Європейському просторі вищої освіти відзначається об'єктивна необхідність в удосконаленні системи моніторингу результатів наукових досліджень в закладах вищої освіти (ЗВО). Визнання провідної ролі науково-педагогічних працівників (НПП) як ключових ініціаторів у реалізації ініціатив відкритої науки зумовило необхідність систематичного проведення цілісного моніторингу результативності та якості наукових досліджень. Проаналізовані Смирнковою В.А. стратегічні та нормативно-правові документи Європейського союзу в галузі вищої освіти та науково-педагогічні праці свідчать про важливість прозорого, відкритого представлення результатів наукових досліджень, удосконалення методик оцінювання наукових досліджень. Таким чином, рецензована праця є нагальним та важливим науковим дослідженням для сучасної науки. У дисертації отримано нові науково обґрунтовані теоретичні й практичні результати, що в сукупності сприяють підвищенню ефективності

наукових досліджень НПП ЗВО, їх представлення, поширення у Європейському просторі вищої освіти.

Дисертацію виконано в межах реалізації наукових тем: науково-дослідної лабораторії інформатизації освіти Київського університету імені Бориса Грінченка «Розвиток відкритого освітнього інформаційного середовища університету для забезпечення якості освіти», реєстраційний номер: № 0116U003995 (термін виконання: 04.2016-04.2022); науково-дослідної лабораторії цифровізації освіти Київського університету імені Бориса Грінченка «Проектування екосистеми відкритого університету в умовах цифрової трансформації суспільства», реєстраційний номер: № 0123U102794 (термін виконання: 05.2023-05.2028). Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Університету (протокол № 9 від 29.10.2020 р.).

2. Наукова новизна результатів дисертації (теоретичних та/або експериментальних). Основні положення дисертації, задекларовані здобувачкою, містять елементи наукової новизни, зокрема вперше визначено та науково обґрунтовано зміст понять «система моніторингу дослідницької діяльності НПП» та «педагогічний супровід впровадження інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО», визначено та обґрунтовано показники інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності, розроблено структурно-функційну модель інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО, теоретично обґрунтовано і описано структуру цифрового профіля дослідника, що сприяє підвищенню прозорості представлення результатів дослідницької діяльності, описано та обґрунтовано педагогічний супровід впровадження інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО, розроблено методологію ранжування НПП за показниками дослідницької діяльності.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації. Не викликають сумніву теоретична і практична значущість результатів рецензованого дослідження. На теоретичному рівні Смірноюю В.А. здійснено ґрунтовний аналіз стратегічних нормативних документів Європейського союзу,

що регламентують розвиток європейського дослідницького та освітнього простору, а також широкого кола наукових публікацій з відповідної тематики. На основі цього аналізу здобувачка обґрунтувала нагальну потребу забезпечення відкритості, прозорості та доступності у представленні результатів наукових досліджень в Європейському просторі вищої освіти, важливість системного моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО з огляду на глобальний перехід до парадигми відкритої науки.

Практичне значення результатів дисертації полягає у створенні та впровадженні інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО, що дає змогу здійснювати аналіз результативності дослідницької діяльності НПП, а на його основі аналіз дослідницького складника діяльності кафедр, структурних підрозділів та ЗВО загалом; створенні цифрових профілів дослідників, які дають змогу моніторити показники дослідницької діяльності й отримати загальну оцінку продуктивності, впливовості дослідницької діяльності НПП; формуванні рейтингів НПП за показниками дослідницької діяльності, які дозволяють відслідковувати динаміку результатів дослідницької діяльності НПП ЗВО. Смірною В. А. актуалізовано та адаптовано методичний досвід із забезпечення відкритого доступу, прозорості, відкритості та поширення результатів наукових досліджень для збільшення їх видимості в міжнародному освітньому просторі, розроблено навчально-методичний відкритий електронний комплекс із представлення результатів дослідницької діяльності НПП, який є складником педагогічного супроводу впровадження інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності НПП ЗВО й сприяє підвищенню рівня обізнаності НПП щодо використання системи та інструментів для представлення та поширення результатів наукових досліджень у міжнародному та українському науково-освітньому просторі й розвитку цифрової компетентності НПП.

Результати проведеного дослідження та сформульовані у дисертації висновки можуть бути використані ЗВО під час моніторингу та оцінювання ефективності дослідницької діяльності НПП, проектуванні систем моніторингу дослідницької діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої

освіти. Крім того, матеріали дисертації можуть бути впроваджені в систему підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації забезпечена чітко визначеним методологічним апаратом дослідження. Науковий апарат дослідження відповідає чинним вимогам, а його структура дозволяє прослідкувати основні етапи реалізації наукового задуму. Здобувачка провела детальний аналіз літературних джерел зарубіжних та українських науковців з предмету дослідження, законодавчих та нормативних документів, досліджено український і зарубіжний досвід моніторингу дослідницької діяльності НПП. Дисертація є обґрунтованою, логічно побудованою, містить необхідні узагальнення та висновки.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності. Рецензована дисертаційна робота є самостійним, оригінальним науковим дослідженням. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачкою наукові завдання вирішені повністю, мета дослідження досягнута. Насамперед слід зазначити, що зміст дисертації викладено в логічній послідовності та доступно для сприйняття. Здобувачкою вичерпно та ґрунтовно викладені основні результати проведеного дослідження у висновках до дисертації. Матеріали, подані у додатках, підвищують повноту сприйняття основного тексту.

Аналіз тексту дисертаційного дослідження переконливо свідчить про те, що здобувачка ґрунтовно опанувала методологічні засади наукової роботи та продемонструвала здатність вправно застосовувати їх на практиці. Чітка структура, логічність викладу матеріалу, належний рівень інтерпретації отриманих результатів засвідчують високу методологічну базу, а отже, здобувачка оволоділа компетентностями, необхідними для доктора філософії.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях. Апробацію основних

результатів дисертації здійснено у формі виступів на чотирьох міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях, на семінарах й освітніх заходах на базі Київського університету імені Бориса Грінченка та ЗВО України, а також в Університеті імені Адама Міцкевича (м. Познань, Польща) у межах програми академічної мобільності «Cultural and Scientific Promotion of the University».

Основні наукові результати дисертації викладено у 13 наукових публікаціях, зокрема у чотирьох публікаціях у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, з-поміж яких три – одноосібні; одній публікації у співавторстві, у періодичному науковому виданні, проіндексованому у базі даних Scopus; восьми публікаціях, з-поміж яких чотири – одноосібні, у яких додатково висвітлено наукові результати дисертації.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Дисертація складається з вступу, 3 розділів, висновків до кожного з них, списку літератури та додатків. Загальний обсяг наукової праці складає 296 сторінок, що відповідає встановленому обсягу дисертаційного дослідження. Наукові положення, висновки та рекомендації повністю обґрунтовані й аргументовані, мають наукову новизну та отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У наукових публікаціях здобувачки відображені ключові положення дисертації.

Дисертація Смірної Валерії Андріївни написана українською мовою науковим стилем мовлення, її структура відповідає алгоритму здійсненого авторкою дослідження. Зміст, структура, оформлення дисертації відповідають вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації,

фальсифікації. Ознайомлення із текстом дисертації Смірної В. А. дає підстави зробити висновок, що теоретичні та практичні положення й висновки, сформульовані дисертанткою особисто. Використані в дисертації ідеї, положення та гіпотези інших авторів мають відповідні покликання і застосовані лише для підкріплення ідей наукової роботи. Цитування та покликання виконано коректно, з дотриманням академічної доброчесності та наукової етики. Усі положення новизни, що виносяться на захист та висновки зроблено самостійно, апробовано та опубліковано в 13 публікаціях.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Дослідження Смірної В.А. відзначається цілісністю і логічною послідовністю у викладенні матеріалу. Загалом позитивно оцінюючи дисертацію, вважаємо за необхідне виокремити деякі зауваження та рекомендації:

1. У дослідженні здійснено аналіз досвіду систем моніторингу діяльності НПП ЗВО в українському та міжнародному просторі вищої освіти. Однак, для посилення цілісності та повноти аналізу доцільно було б більш ґрунтовно розкрити особливості зарубіжних підходів до моніторингу дослідницької діяльності науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

2. Представлена дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог, встановлених для такого роду кваліфікаційних робіт, однак, у роботі трапляються деякі лексичні, стилістичні огріхи.

Означені зауваження мають переважно рекомендаційний характер, не впливають на актуальність, наукову та практичну цінність рецензованої наукової роботи й не суперечать тому, що представлена дисертація є цілісним та самостійно виконаним на високому науковому рівні науковим дослідженням.

10. Загальний висновок про рівень набуття здобувачкою теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. На основі аналізу тексту дисертації та наукових публікацій здобувачки можемо зробити висновок, що Смірнова Валерія Андріївна на високому рівні набула теоретичних знань, практичних умінь, навичок та компетентностей та оволоділа методологією наукової діяльності. Під час проведення дисертаційного дослідження здобувачка продемонструвала здатність самостійно вивчати й критично осмислювати

різноманітні джерела, гнучко підходить до вирішення дослідницьких завдань, виявила потужні аналітичні здібності, вміння системно опрацьовувати та узагальнювати значні обсяги інформації. Варто відзначити високий рівень її узагальнюючого мислення, уміння робити логічні й обґрунтовані висновки, спираючись на отримані дані. Загалом здобувачка продемонструвала високий рівень компетентностей, необхідних для проведення самостійного оригінального наукового пошуку.

11. Загальна оцінка дисертації і наукових публікацій щодо їхнього наукового рівня та з урахуванням дотримання академічної доброчесності та щодо відповідності вимогам. Дисертація Смирнкової Валерії Андріївни на тему «Проектування інформаційно-аналітичної системи моніторингу дослідницької діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти» є завершеною кваліфікаційною науковою працею та відповідає п. 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри комп'ютерних наук
Факультету інформаційних
технологій та математики
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Євгенія СМІРНОВА-ТРИБУЛЬСКА